

L'ANTROPONÍMIA MEDIEVAL I MODERNA DE SUECA (1399-1680)

Josepa Cortés

Universitat de València

Poques són les fonts informatives de caràcter totalitari que ens aproximem a l'onomàstica de les comunitats socials amb anterioritat als censos demogràfics del segle XVIII. Al marge de les enquestes de tipus regional o estatal del Setcents, el padró demogràfic més antic de Sueca data del 1797¹. Tanmateix, l'Arxiu Municipal de Sueca és ric en material documental de tipus fiscal per a l'època pre-estadística. Per al període que he elegit com a marc d'observació —final del segle XIV a final del XVII—, disposem d'almenys cinc padrons de riquesa (1453, 1494, 1509, 1664 i 1680), la mecànica i el valor informatiu dels quals ha estat ja àmpliament assenyalat²; i de dos llibres de sequiatge (1453 i 1633). Les limitacions dels padrons de riquesa es repeteixen i augmenten en els de sequiatge, perquè en aquests darrers la nòmina de contribuents es redueix als posseïdors de terra de rec: horta i arrossar; una limitació marginal, perquè ambdós llibres de col·lecta de l'impost daten de l'època en què s'inicia l'auge del cereal destinat a ser hegemònic a Sueca, l'arròs; i abans de la polarització social que comportarà més tard la possessió de terra. En una societat encara mesocràtica, la titularitat d'una explotació agrària està a l'abast de quasi tothom, i el sector marginal és encara ben residual. Finalment, per a l'època més primerenca he emprat dos protocols notariais: el de Vicent Benet, de 1399, i el del seu fill Francesc Benet, de 1450. El veïnat de Sueca constava el 1453 de quasi dos-cents caps de família, segons el padró de riquesa d'aquest any; per l'oficina dels notaris desfilen 232 veïns (comptant solament homes) el 1399, i 124 el 1450. Això significa que, encara que seria il·lusori pensar que tota la població local hagués passat durant un sol any per casa del notari (malgrat el recurs constant que en feien), els protocols esmentats registraren una bona porció de la comunitat. També he utilitzat el cens de 1510, acordat per les Corts de Montsó³.

Noms de fonts masculins. L'antroponímia medieval catalana ofereix, almenys quant a les preferències pels noms de fonts, ben poca varietat. Els mateixos prenomes hegemònics es repeteixen al llarg de les terres catalanes i Sueca no n'és una excepció. El 1399, per a una població masculina adulta de 232 persones, solament hi ha 28 prenomes diferents. La predilecció per Pere, emprat pel 15% del

veïnat potser s'explique perquè era el patró local, titular de l'església parroquial; el segueixen de prop Bernat, Antoni, Guillem i Joan. Aquest darrer és el preferit a l'hora del bateig en 1450, i l'hegemonia la conservarà fins ben entrat el segle XVII. Juntament amb ell, Miquel, Bernat, Pere, Francesc, Antoni, Bartomeu i Jaume ocupen els primers llocs de la jerarquia durant més d'un segle. Però a mesura que avancen els temps moderns, no sols apareixen noms nous, que responen a noves devocions, sinó que es produeix una major diversificació dels prenomes. El 1453 encara hi ha solament 21 noms per a 186 persones (un per a cada vuit); el 1494, 34 per a 234 (un per a cada set); el 1509, 32 per a 204 (un cada sis); el 1510, 30 per a 176 (un cada 5'8); el 1543, 42 per a 244 (el mateix percentatge); el 1663, 39 per a 225 (el mateix). Però el 1664, són ja 44 per a 198 (o siga, un prenom per a cada quatre persones i mitja) i el 1680, 50 per a 236 (un per a 4'7). Front a la concentració dels gusts del període medieval, l'època moderna es caracteritza per una major diversificació. Apareixen noms nous, alguns dels quals de poca o nul·la tradició valenciana, com Felicio, Ponciano, Turubio, Casimiro, Hilario, Ilefonço, Atanasio, Isidoro, Pio, Sasho, de clara procedència castellana (el darrer, però, és basc). I alhora se sanciona la preeminència de prenomes inèdits: Josep no apareix fins el segle XVII; el 1633, amb deu mencions, ocupa el setè lloc; el 1664 i el 1680, amb 29 i 32 mencions respectivament, és ja el majoritari. Una trajectòria idèntica és la de Batiste (Baptista), inexistent al XV, amb una sola menció el 1543, i el segon lloc, amb 30 mencions, el 1680. I Vicent, que ja està datat al 1399, però que sobreviu marginalment fins el XVII, ocuparà la tercera plaça als padrons del Milsiscents. Els noms tradicionals, malgrat el retrocés en front d'aquestes tres aparicions, eren suficientment sacralitzats com per continuar en posicions privilegiades, amb l'excepció de Bernat i Bartomeu, reduïts a la mínima expressió, vespres d'extingir-se. És curiós de ressaltar que el nom d'Abdó solament és emprat per una persona el 1664, i el de Senent per altres tres el 1494, 1509 i 1543, malgrat que ambdós, els *Benissants de la Pedra*, eren també els patrons locals, als quals hi havia dedicada una ermita.

Quant als noms composts, la llur aparició és tardana. El primer, Miquel Jeroni, apareix en una sola menció el 1543. Al segle XVII, però, llur presència és més usual i freqüent: Francesc Joan, Joan Antoni, Miquel Joan, Pere Joan (bastant preferit), Pere Vicent, Marc Antoni etc.

NOMS D'HOME

(Entre parèntesi s'indiquen les vegades que els noms apareixen en castellà.- Ex.: Francesc 17(1) = 16 vegades «Francesc» i 1 «Francisco»).

	1399	1450	1453	1494	1509	1510	1543	1633	1664	1680
Joan	22	17	23	33	26	26	34	27	15	11
Pere	35	11	19	23	21	25	38	25	13	14
Miquel	13	8	22	27	26	18	32	18	14	12
Francesc	4	11	17	17(1)	13(1)	10	17(1)	28(2)	20(2)	20(2)
Antoni	28	13	15	21	21	19	15	7	10	6
Bernat	29	13	21	21	21	14	11	7	-	1
Jaume	16	11	13	15	14	13	17	13	6	8
Vicent	3	5	5	6	4	2	2	15	19	25

	1399	1450	1453	1494	1509	1510	1543	1633	1664	1680
Bartomeu	8	7	14	15	11	10	12(1)	7	4	1
Josep	-	-	-	-	-	-	-	10	29	32
Guillem	25	11	10	5	7	4	3	-	-	-
Batiste	-	-	-	-	-	-	1	6	15	30
Andreu	4	2	4	7	4	4	4	-	2	3
Ramon	8	1	6	6	2	2	1	3	--	-
Domingo	14	1	3	3	1	1	2	1	1	2
Lluís	-	-	-	6	4	3	4	4	1	5
Gaspar	-	-	1	1	-	-	4	6	5	5
Jerònim	-	-	-	1	3	3	7	3	3	1
Esteve	1	2	-	3	4	4	2	-	1	-
Mateu	2	-	3	1	1	-	4	1	3	1
Llorenç	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2

Altres (per ordre alfabètic):

Abdon (1664), Agustí (1680), Alfonso (1453), Antoni Ferrer (1543), Aparici (1399, 1494, 1509, 1510), Arcís (1494), Arnau (2-1399, 1450, 2-1453), Atanàsio (1664), Baltazar (3-1494, 1509, 2-1543, 2-1633, 1664, 1680), Benet (1543, 1633), Berenguer (1399, 1543), Blai (1664, 1680), Casimiro (1680), Cosme (1510, 1633, 1664, 3-1680), Cristòfol (1664, 1680), Damià (6-1633, 2-1664), Diego (1509, 1510, 1543, 2-1664, 1680), Dionís (1450, 1543), Felício (1664), Felip (1680), Ferrando (1543), Ferrer (1399, 1450, 1453, 1494, 1510), Francesc Joan (1633, 1664), Francí (1543), Gabriel (1399), Genís (1543), Gil (1543), Gonçal (1399), Gregori (2-1633, 4-1680), Hilàrio (1680), Hipòlit (1680), Ignascio (1680), Iefonso (1680), Isidoro (1680), Jaume Josep (1633), Joan Antoni (1664), Joan Batiste (2-1633, 2-1680), Jordi (1494, 1509, 1510), Julià (1680), Lluch (1494, 1509, 1510, 3-1543, 1633, 1664), Macià (1450, 1494, 5-1633, 4-1664, 2-1680), Magí (1543, 2-1633), Martí (1399, 3-1450, 1453, 1509, 2-1543, (1)1633), Marc Antoni (1664), Melchior (2-1543), Miquel Geroni (1543), Miquel Joan (1664), Nadal (2-1399, 1494, 1510, 1543, 1680), Nicolau (1399, 2-1494, 1509, 2-1510, 3-1543, 2-1611, 1664, 2-1680), Onofre (2-1509, 1543), Pasqual (3-1399, 1450, 1494, 1633, 1664, 7-1680), Pau (1633, 1664, 1680), Pere Antoni (1680), Pere Joan (4-1633, 4-1664, 5-1680), Pere Vicent (1664, 1680), Pio (1680), Ponciano (1664, 1680), Rafael (1494, 1509, 1510), Roc (2-1680), Rodrigo (1494, 1509, 1510), Romeu (1399), Sasho (1510), Sebastià (1494, 3-1509, 2-1510, 1543, 1633, 1664, 2-1680), Senent (1494, 1509, 1543), Silvestre (2-1680), Simó (3-1399, 1633, 1664), Tomàs (2-1509, 1543, 3-1633, 2-1664, 3-1680), Turubio (1664, 1680), Vidal (1664).

TOTALS.- 1399: 232 — 1450: 123 — 1453: 186 — 1494: 234 — 1509: 204 — 1510: 176 — 1543: 244 — 1633: 225 — 1664: 198 — 1680: 236.

Noms de dona. El reduït paper social de la dona en l'època estudiada, i més encara en una comunitat camperola, redueix al seu torn l'aparició femenina en les fonts documentals, en detriment, entre altres, de la fixació de l'onomàstica, sobretot a partir de les fonts fiscals. Solament quan és cap de família, òrfena o vídua, i no depèn de cap home, la dona és enregistrada als padrons. Per contra, la seua presència és més freqüent als protocols notariais, perquè acompanya jurídicament el marit en la majoria de les transaccions. Si al padró de riquesa solament es citen dues dones i tres al cens de 1510, al protocol de Vicent Benet, de 1399, se'n registren 71, un 30% del total dels usuaris del notari, i 41 el 1450, en el protocol de Francesc Benet, un 33%. El predomini correspon indubtablement a Jaumesa, seguida per

Antònia, Caterina, Maria, Francesca i Elicsèn: el 18% per a la primera, el 9'5% per a les següents, i el 8'2% per a la darrera. Però el més important que cal subratllar és el trencament en l'onomàstica femenina que introdueixen els temps moderns. Solament Maria, Caterina i Francesca, datades el 1399, es troben encara el 1680. Han desaparegut ja les Elicsèn, Dolça, Mansella, Margalida, Esclermonda, Gostaça, Iolant etc. I dels noms intermedis (de mitjan o finals del XV) solament perviuen, i amb escàs arrelament, Úrsula, Damiata i Beatriu. Per contra, els noms femenins hegemònics són inèdits: Isabet Joan, Josepa, Magdalena, Anna, i un ample ventall d'un santoral modern: Agustina, Clara, Felícia, Florentina, Jerònima, Gertrudis, Merenciana, Paula, Perpètua, Vespècia, etc.⁴

NOMS DE DONA

(Entre parèntesi el nombre d'hipocorístics. Ex.: Jaumesa 13(7)= 8 Jaumesa i 7 Jaumeta).

	1399	1450	1453	1494	1509	1510	1633	1664	1680
Jaumesa	13(7)	5	1	4	2	-	-	-	-
Úrsula	-	2	-	9	3	1	2	5	1
Antònia	7	4	-	1	-	-	-	-	-
Caterina	7	4	-	2	-	1	-	5	5
Maria	7(1)	-	-	-	-	-	1	8	6
Francesca	7	5	-	3	-	-	1	2	2
Isabet Joan	-	-	-	-	-	-	-	4	8
Isabel	1	2	-	3	1	-	3	-	-
Joana	1	3	-	2	2	1	-	-	-
Josepa	-	-	-	-	-	-	-	5	8
Margarida	4	3	-	1	-	1	-	-	-
Dolça	4	2	1	-	-	-	-	-	-
Elicsèn	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Iolant	1	1	-	5	1	-	-	-	-
Anna	-	-	-	-	-	-	1	5	1
Magdalena	-	-	-	-	-	-	1	2	3
Damiata/-na	-	1	-	-	-	-	-	3	1
Beatriu	-	-	-	2	-	-	1	-	1
Jerònima	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Clara	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Esperança	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Guil·lamo	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Mansella	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Miquela	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Nicolaua	-	-	-	-	-	-	1	2	-

Altres: (amb una o dues mencions només)

Agustina (1664, 1680), Angelina (1450), Aurora (1494), Barcelona (1399, 1450), Bartomeua (1450), Beneita (1399), Bonanata (1450), Boniera (1399), Caterina Anna (2-1680), Celestina (1399), Elena (1680), Esclermonda (1399), Felícia (1664, 1680), Feliciana (1680), Florentina (1664, 1680), Gertrudis (1664, 1680), Girarda (1450), Gostaça (1399), Graidia (1450), Ilifonsa (1664), Innès (1664), Joaquina (1680), Leonor (1450, 1509), Lluïsa (1633, 1680), Marina (1633), Merenciana (1664), Pasquala (1664), Paula (1664), Perpètua (1664, 1680), Rafaela (1680), Ramo-

na (1399), Roseta (1664), Sança (1399), Saurina (1509), Tomasa (1680), Úrsula Anna (1680), Ventura (1664, 1680), Vespècia (1664, 1680), Vicenta (1664, 1680).

TOTALS: 1399: 73 — 1450: 41 — 1453: 2 — 1494: 33 — 1509: 11 — 1510: 4 — 1633: 15 — 1664: 59 — 1680: 58.

Cognoms. Contràriament als prenom, —la concentració o dispersió dels quals així com la major o menor fortuna de cadascun depenia de les preferències personals, de les modes, de les devocions—, els cognoms, en tant que noms de família que es transmeten generacionalment, són més determinats, i llur trajectòria, la major o menor fortuna de llur establiment, dependrà del grau d'arrelament a la comunitat del llinatge i de la diversificació familiar en branques conjugals. A les terres valencianes del període tardomedieval la mobilitat poblacional, tant al camp com a la ciutat, va ser més forta que al Principat, on el camperolat estava més subjecte a la terra a causa de la remença. A Sueca la renovació demogràfica afecta gairebé la meitat de les famílies en períodes ben curts⁵, però hi ha un sector enriquit, establert còmodament a la comunitat, alguns membres del qual es remunten a la primitiva repoblació de la segona meitat del XIII, que s'hi troba sòlidament arrelat. Precisament aquest grau d'arrelament és el que explica la gran diversificació de famílies dins d'un mateix llinatge: així, els Baldoví, onze famílies el 1494, deu el 1510 i 14 el 1633; o els Bertran, 14 el 1543, 10 el 1633 i 20 el 1680; i amb un grau de diversificació semblant, per bé que una mica menor, els Guerau, Artal, Fos, Vinyoles, etc.

La tendència és cap a la concentració, afavorida per l'emigració i l'extinció d'antics llinatges, que, en principi, no és contrarrestada per la immigració. El 1399, per a un total de 234 veïns, hi ha 117 cognoms diferents (un per a cada dos veïns o famílies); el 1453, són 85 cognoms per a 185 famílies (un per a cada 2'2), i el 1633 són 86 per a 240 (un per a cada 2'8). En les quasi dues centúries que separen els dos darrers censos, el veïnat ha passat de 185 a 240, però el nombre de cognoms es manté estable: significa que el creixement ha estat intern, i no tant producte de la immigració. Aquesta, però, no ha deixat de produir-se: al quadre 3, on es transcriuen tots els cognoms del període, es pot observar que hi ha alguns noms que cobreixen tot el període, generalment aquells que compten amb un major nombre de membres, però també es palesa la fractura entre les famílies medievals i les modernes. Desapareixen els medievals Rabassa, Font, Lunell, Bonavia, Salom, Mercader, Satorra, Diso, Garrigó, Aimeric, etc.; i al segle XVII apareixen els moderns Collantes, Robles, Quintana, Ruís, Serrano, Silvestre, Vie, Villarroya, Escobedo etc. La nova immigració, la dels temps moderns, que enriqueix el patrimoni onomàstic local, apareix associada a l'expansió de l'arròs i la transformació agrària, gràcies a la irrigació, del terme de Sueca.

No és arriscat afirmar que la major estabilitat d'un cognom i un grau de diversificació familiar elevat es correspon amb un arrelament antic i una posició econòmica benestant, mentre que la menor diversificació (cognoms unifamiliars) va associada a un establiment recent i, sovint, a un graó modest en la jerarquia dels patrimonis. Entre els quinze llinatges que el 1453 superen individualment el 2% del total de cognoms, es troben els elements acomodats del poble. Però l'oligarquia es fa cada vegada més estreta: el 1494 solament són 11 els que ultrapassen aquest 2%, 10 el

1509, 12 el 1543, 9 el 1664 i 12 el 1686. Malgrat haver transcorregut quasi tres centúries, els cognoms dominants a finals del Milsiscents són gairebé els mateixos de començaments del XV: Baldoví, Bertran, Guerau, Fos, Vinyoles, Frigola, Artal. Però els altres cinc cognoms majoritaris el 1686 són nous, recents: Corberà, Matoses, Ortells, Sanç i Robió; documentats a finals del XV o començaments del XVI, la diversificació ha necessitat almenys més d'un segle d'estada a la comunitat. Dels cognoms més recents, del mateix XVII, no hi ha cap que es pugui considerar majoritari, que supere el 2% del total. La diversificació familiar, l'expansió d'un cognom, doncs, apareix en estreta relació amb el grau d'assentament a la localitat.

COGNOMS

	1399	1450	1453	1494	1509	1510	1543	1633	1664	1680
Bertran	5	7	5	6	5	6	14	10	9	20
Baldoví	3	2	7	11	5	10	8	14	9	8
Martí	5	3	13	6	6	3	10	3	4	5
Guerau	-	3	5	5	4	5	12	9	8	6
Badia	4	2	9	8	4	6	5	8	6	2
Frigola	5	3	2	6	5	2	5	9	8	6
Fos	1	-	4	4	5	7	6	7	5	9
Matoses	-	-	-	3	3	3	7	9	7	7
Vinyoles	4	4	3	3	3	2	3	7	-	8
Artal	-	1	1	1	1	1	4	9	9	8
Ferrer	6	1	2	6	4	2	2	2	5	3
Tarraça	2	2	4	8	6	6	2	2	2	2
Bonastre	-	2	8	4	5	4	3	3	3	1
Cisteró	1	-	1	2	4	3	6	7	6	3
Soler	1	1	2	8	6	5	6	3	-	-
Ferri	2	5	5	2	3	5	5	1	1	2
Serra	3	2	4	7	5	4	5	-	1	-
Castells	1	1	-	3	4	4	7	5	2	2
Robió	1	-	-	-	1	1	2	8	6	10
Coll	4	6	7	2	3	2	1	-	1	-
Lledó	1	1	1	2	2	-	6	4	3	5
Llombart	2	1	1	4	4	4	4	1	3	1
Ortells	-	-	-	2	3	3	3	2	4	6
Adam	1	1	3	3	3	4	2	4	-	-
Figueres	-	1	1	2	1	1	1	5	6	3
Jover	2	1	6	5	3	3	-	-	-	-
Sanz	-	-	-	2	1	1	3	1	4	8
Ramon	3	1	3	2	-	1	2	1	3	4
Sanxo	3	1	1	2	2	3	3	1	2	1
Àngel	-	-	-	-	1	1	2	5	5	4
Diego	-	-	-	-	-	-	1	8	5	4
Riudoms	2	2	1	2	2	3	4	2	-	-
Segarra	-	-	2	1	-	1	4	5	3	2
Martorell	-	-	2	2	4	3	1	2	2	1
Muntaner	-	-	1	4	3	2	3	2	1	1
Garcia	1	-	1	4	2	3	1	-	2	2
Estruch	3	4	4	2	1	-	-	-	-	1

	1399	1450	1453	1494	1509	1510	1543	1633	1664	1680
Gasara	2	1	1	2	2	3	1	2	1	-
Batalla	-	1	1	1	2	2	3	1	1	2
Barrot	1	1	2	3	2	2	3	-	-	-
Cebolla	-	-	-	1	5	3	1	1	1	2
Eximeno	2	1	-	4	2	2	1	-	2	-
Esteve	5	-	1	2	1	1	2	1	-	1
Tàrrega	-	-	-	2	2	4	1	2	2	1
Corbera	-	-	-	1	1	1	1	1	1	7
Llopis	1	-	1	-	-	-	3	1	4	3
Lluna	-	-	-	1	1	1	4	3	2	1
Palau	-	-	-	1	1	1	2	4	3	1
Sanchis	-	-	1	3	4	2	2	-	-	1
Burch	4	1	3	3	1	-	-	-	-	-
Burguera	-	1	-	1	1	1	1	1	2	4
Escrivà	-	-	-	2	1	-	2	1	2	4
Tovià	5	-	-	1	-	1	1	2	1	1
Arquer	-	-	-	3	4	-	-	-	3	1
Benet (de Veta)	2	2	2	2	2	-	1	-	-	-
Garriga	1	2	2	2	1	1	2	-	-	-
Reguart	4	-	2	1	1	1	2	-	-	-
Serrano	-	-	-	-	-	-	2	3	3	3
Cifre	2	2	1	1	1	2	1	-	-	-
Joan	5	2	-	1	1	1	-	-	-	-
Martínez	-	-	1	-	-	-	-	2	3	4
Montó	-	-	1	2	2	3	2	-	-	-
Roig	4	1	-	1	3	1	-	-	-	-
Oliver	-	2	-	2	1	1	2	1	-	-

Altres (per ordre alfabètic):

Abat (1680), Abella (1664), Agostí (1509, 1510), Aguilar (1664), Ahuir (1664, 1680), Aimeric (1399, 1633), Alapont (1680), Alba (1543), Albert (1399), Alboreda (1494, 1509, 1664), Alcanyic (1453), Alegre (1494, 1509, 2-1510), Almenara (1633, 1680), Alomar (1494, 1510), Altamir (1494, 1509), Álvares (1543), Amic (1453, 1494), Amigó (1543), Andrés (2-1633, 2-1664, 3-1680), Andreu (3-1399, 1633, 1664, 1680), Anglès (1450), Aranda (1399), Armengol (1433, 1543), Artigues (1399, 1450, 1453, 1509), Asensi (1494, 1664), Aveschó (1453, 1494), Aznar (1399, 1450), Badenes (1494, 1509, 1510), Barberà (1543), Barta (1664), Basques (1543), Benedito (1680), Beneito (1399), Berenguer (1543), Berga (1399), Bexí (1399), Biosca (1399), Bisbal (1399), Blader (1494, 1509), Blanch (1450, 1453), Blanes (1510, 1543, 3-1633, 1664, 1680), Blasco (1453, 1494, 1509), Bodí (1510, 1664, 2-1680), Bofill (1399), Boïls (1633), Boix (1680), Bolea, de (1543), Bonavia (2-1399), Boscà (1450, 1453), Bresca (1494, 1509), Bufó (1543, 1633), Burgos (2-1543, 1633, 2-1664, 1680), Ça-era (1399), Calès (1680), Campins (1664, 1680), Canals (1509, 1510, 1543), Canut (2-1664, 1680), Canyelles (1399), Carbonell (1494, 1543, 3-1664, 3-1680), Cardona (1494, 1509, 1510, 1664), Caro (1450, 1453), Carpi (1399, 1543, 2-1633, 2-1664, 1680), Carrasco (1664, 2-1680), Carrós (2-1664, 1680), Casabó (2-1680), Cases (1510), Castellà (1543), Castelló (1399, 1510, 1664), Castillo (1494, 1509, 1543, 1664, 1680), Cerrillo (1680), Cerveró (1399, 1633), Cholos (1453), Claramunt (1633), Climent (1633, 1664, 2-1680), Coltellés (1664), Coma (1399), Comella (2-1399, 1450), Comes (1399), Comte (1450, 1453), Conesa (3-1399, 1453), Conills (1399), Costa (1664), Cotanda (1664), Crespo (2-1450, 1453), Creus (1399), Dalp (1664), Daniu (1450, 1494), Díez/Díaz

(1543, 1633), Diso (2-1399), Domingo (1450), Dosa (2-1450, 1453), Durà (1399), Escovedo (1664), Espanyol (1543), Espous (1543, 3-1633, 3-1664), Espuny (2-1680), Exarnit (1664), Exea (2-1494, 1509, 1510, 1633), Exorques (1494), Fabrec (1399), Falcó (1509, 1510, 1664), Ferrada (1399), Ferrando (1450, 1453, 1664, 1680), Folquer (1664), Font (3-1399), Fontes (1494, 2-1509), Fonts (1399), Fuster (1399, 1633, 1664), Gallach (1453), Garcés (1450, 1494, 1509), Garguet (1450), Garrigó (2-1399), Garrigues (2-1680), Gas, del (1494, 1509), Gascó (1543), Gaset (1543), Genís (1494), Gil (1399), Gili (1494, 1509, 1510), Gisbert (1664, 1680), Gómez-is (2-1399, 2-1543, 1664), Gonzàlez (1633, 1664, 3-1680), Gonzàlvez (2-1494, 2-1509, 2-1510), Gozalvo (1450), Granell (1664), Gual (1450), Guardiola (1494, 1509), Guasch (1633), Gombau (1509, 1510, 1543), Grenyana (1509), Guitart (1450, 1453, 1509, 1510), Gurrea (1509, 1510, 2-1543, 1633, 1664), Hernández (1680), Huguet (2-1399), Iborra (1664), Ivanyes (2-1450), Lacomba (1664, 1680), Llätzer (1399, 1664), Lleida (1399), Lleopart (1453), Llíria (1680), Llop (1633, 1680), Llorenç (1450), Lloret (2-1399, 1450, 2-1453), Lluïсме (1399), Loçano (1450), López (1633, 2-1664, 2-1680), Lunell (3-1399), Maçó (1494, 1509, 1510, 1543, 5-1633), Maesso (1664), Mafre (1399), March (1664, 1680), Marrades (1494, 1509, 1510, 1543), Mars (1543, 2-1664, 1680), Marzilla, de (1494, 1509), Mascarell (1664), Medina (2-1543), Meis (1680), Mercader (2-1399), Messeguer (1680), Minyana (1633, 1664, 5-1680), Miquel (1399, 1664), Mir (1399), Miravalls (1664, 1680), Miró (2-1399, 1453), Moliner (2-1494, 2-1509, 2-1510, 1543), Mollà (1543), Monsoriu (1494, 1509, 1510), Montalvà (1664), Montserrat (1664, 1680), Morell (3-1399), Moreno (2-1543), Mulet (1633), Mulner (1450), Munyós (1543, 3-1633, 1664, 3-1680), Nadal (1399), Navarro (1453, 1509, 2-1543, 1680), Oller (2-1399, 1450, 1453, 2-1664), Ordines (2-1664), Ortega (1664, 1680), Orí (1399), Ortigosa (1510), Osca d' (1399), Palomar (1509), Palomares (1664), Parent (1680), Parral (1450, 1453), Pasqual (2-1399), Pastor (1633, 2-1680), Pelechero (1680), Pelegrí (3-1399, 1450), Pellicer (1399, 1633), Penya (1494, 1509), Perera (1399, 1453), Pérez (1494), Peris (3-1399, 1453, 1494, 1509, 1510, 1543, 1680), Perpinyà (1494, 1509, 1510), Piera (6-1399, 1664), Polo (1450, 1453, 1680), Pons (1664, 1680), Pont (1680), Porcar (2-1633, 1664), Pous (1399, 1453, 1494, 1509, 1510, 1543), Prima (1399, 1453), Puig (3-1399, 2-1450, 2-1453, 1494, 1510), Pujalta (1399), Pujol (2-1664, 2-1680), Quallantes (1664, 1680), Quinto (1664), Quintana (1664, 1680), Rabaça (3-1399), Rahiner (1399), Ram (1510), Rebull (1664, 1680), Renart (4-1453, 1509), Resclosa (1494, 1509), Ribes (1664), Riquer (1664), Robles (1633, 1664, 1680), Roca (1494, 1509, 1510), Roclà (1453), Roda (1453), Rodrigo (1399, 1543, 1664, 2-1680), Rodríguez (1509), Ros (2-1399, 2-1450, 4-1453, 1494), Rosell (1399, 1433, 1664, 1680), Roselló (1680), Rovira (1510), Sabater (1399, 1453), Sala (4-1399, 2-1450, 3-1453, 1494), Salazar (1543), Sales (1633, 2-1664, 2-1680), Salom (2-1399), Sant Joan (1543), Santamaria (1399), Saposia (1510, 1633), Saqua (1510), Saragosa (1399, 1664, 1680), Satorra (2-1399), Seguer (1494, 1509), Segura (1543), Sellés (1680), Sempol (2-1450, 2-1453), Serrador (1680), Serreller (1664, 1680), Sicola (1399), Silvestre (1664), Simó (1664, 1680), Sistemes (1680), Sonyer (1680), Sòria (1680), Soriano (2-1453, 1494), Sòrio (2-1450), Talens (1680), Tarascó (1543, 2-1633), Teixidor (1543), Terol (5-1399, 1450), Timoneda (1399), Tolosa (1450, 1494, 1509, 1510, 2-1543), Tomàs (1510, 1543), Torramotxa (1453), Torres (2-1399, 2-1664), Tortosa (1543), Tost (1664, 2-1680), Tragaseta (1510), Trilles (1453, 1680), Trullàs (1450, 1453, 1494), Trullols (1494), Urgellés (1633), Valero (1633), Valls (1633), Varea (1680), Vendrell (1543, 2-1680), Vergós (1399, 1450), Vicent (1453, 2-1494, 1510), Vidal (2-1543), Viel (1664, 1680), Vila (1399), Vilafranca (1450, 1494, 1509, 1510, 2-1664), Vilagut (3-1494, 2-1509, 1510), Villa (1664), Villaroya (1664, 1680), Villegues (1633), Vivó (1494).

TOTALS: 1399: 234 — 1450: 124 — 1453: 185 — 1494: 236 — 1509: 204 — 1510: 199 — 1543: 247 — 1633: 240 — 1664: 261 — 1680: 291.

Renoms. La repetició d'un mateix cognom per a diferents famílies o llinatges en una comunitat camperola tancada, on la mobilitat poblacional, almenys entre els sectors benestants, és escassa, exigeix la utilització de qualificatius diferenciadors

per tal d'individualitzar cada família i, de vegades, cada persona. A Sueca, malgrat la diversitat de cognoms existents (en 1453, per a 185 veïns hi ha 85 cognoms diferents), alguns majoritaris, com els Martí (13 famílies conjugals porten aquest cognom el 1453, un 7%), van acompanyats d'un renom. Així, entre els Martí trobem els Martí Aparici, Martí Arcís, Martí Brasa, Martí Iniesta, Martí Molina i Martí Rovira, que no són segon cognom sinó malnom, i van precedits pel preceptiu «àlias». Un altre cas de renom familiar és l'atribuït als Serra, que són set famílies el 1494, una de les quals porta l'àlias de Cebolla i una altra el de Serrot. Cebolla, de malnom, esdevé cognom, ja a final del XV. Després de l'expulsió dels moriscs de la vila i honor de Corbera, aquesta serà repoblada amb llauradors de la Ribera, entre els quals hi havia els Serra-Cebolla de Sueca; d'ells descendeixen els abundants Cebolla actuals de Corbera.

Però no tots els renoms tenen aquest caràcter familiar que es transmet de pares a fills; alguns són estrictament individuals i responen a la capacitat irònica del veïnat, que fa resaltar així un defecte físic o una qualitat moral: «el coix», «lo bròfec», «la coll-roig», la «cap de perola», «cabet de moro», «guapa», «guarra», etc. Aquest és el cas de la majoria dels malnoms femenins que hem pogut retrobar, tan rars en la documentació. En un llibre del Justícia de 1493 apareix la nòmina de les bagasses del bordell de Sueca, regentat pel castellà Pedro Castillo i la seua dona, i que l'escrivà desficiós recollí entre altres notícies de fets contemporanis, dibuixos, exercitacions cal·ligràfiques i poesies⁶.

La feminització dels topònims d'origen és un dels trets característics dels renoms suecans: Pasqual Garcia, originari de Tragacete (Conca) és anomenat *Tragasetà*; Martí i el seu fill Sasho, immigrants bascs a Sueca, seran coneguts com a *Samúdia* (provenen de Samudio, en Navarra) i Joan Martí és anomenat *Iniesta*, poble castellà d'on havia vingut.

Un altre tipus de malnom és el que procedeix del nom del pare, sobretot quan no es tracta d'un nom freqüent. El fill d'Arcís Martí és conegut com Bernat Martí *àlias Arcís*, i Bartomeu Anglès *àlias Ciprès*, és el fill de Ciprès Anglès.

Tanmateix, tot i no ser els malnoms massa abundants en la documentació, es detecta una confusió entre renom i cognom: el 1509, Pere Benet Çaposa és anomenat pel mateix escrivà indistintament com Pere Benet Blasco *àlias Çaposa* o Pere Benet Çaposa *àlias Blasco*; i Guillem Castell *àlias Dones* és el mateix Guillem Dones *àlias Castell*.

RENOMS

Alazana, l' (1493) bagassa; *Aparici* (1450) Antoni Martí, alias; *Arahuet* (1399) Joan Ferrer, alias; *Arcís* (1450) Bernat Martí, alias; *Betes* (1453) Joan Garcia, alias de les; *Blasco* (1509) Pere Benet Çaposa, alias; *Brasa* (1453) Miquel, Pere i Antoni Martí, alias (1509) Francesc Martí, (a); *Brofec* (1664) Pere Baldoví, dit lo; *Bufa* (1569) Francesc Palau, dit la (1664) Francesc Palau (1680) F. Palau; *Cabet de Moro*, la (1493) bagassa; *Cadenera*, la (1493) bagassa; *Cap de Perola* (1664) Maria, la del; *Capellà* (1453) Andreu, lo; *Çapinya* (1399) Francesc Comes, alias; *Çapossa* (1509) Pere Benet Blasco, alias; *Caravall* (1546) Martí Teixidor, alias; *Carbonera*, la (1493) bagassa; *Cassadet* (1664) Batiste Baldoví, dit lo; *Castell* (1509) Guillem Dones, alias; *Castellà* (1478) Rodrigo, lo; *Catalinço* (1481) Joan Ruvíó, alias; *Cebolla* (1453) Lluís i Jaume Serra, alias

(1494) Joan Serra, alias; *Ciprès* (1450) Bartomeu Anglès, alias; *Civilla* (1494) Bartomeu, dit lo; *Coixo* (1664) Ramon Frigola, dit lo; *Coll-Roig* (1493) i la filla de la Coll-roig, bagasses; *Colomer* (1494) Joan Segarra, nomenat lo; *Coxeta, la* (1493) bagassa; *Dones* (1509) Guillem Castell, alias (1544) Pere i Bartomeu Castell, (a); *Ferriona, la* (1493) bagassa; *Frare Badia* (1494) Miquel Badia, alias lo; *Garces* (1509) Miquel Castell, alias; *Gombau* (1546) Francesc Sans, alias; *Guapa, la* (1493) bagassa, *Guarra, la* (1493) bagassa; *Guetes* (1546) Joan Riudoms, alias de les; *Iniesta* (1453) Joan Martí, alias; *Mellonet, la* (1493) bagassa; *Millà* (1494) Bartomeu, dit lo; *Mologana* (1680) Pere Garcia, dit; *Moracha, la* (1493) bagassa; *Morellà* (1509) Joan, dit lo; *Morellana, la* (1453); *Moliner* (1480) Bernat Martí, alias; *Palmer* (1494) Vicent Tàrrega, alias; *Pasqualeta, la* (1493) bagassa; *Pinatella, la* (1493) bagassa; *Pomeres* (1494) Antoni Renart, alias de les; *Prohom* (1450) Antoni Domingo, dit lo; *Quallat* (1546) Mateu Llopis, alias; *Rallador* (1509) Lluís Arazil, alias lo; *Redo* (1680) Josep Serrano, el; *Rey* (1478) Joan Sanchis, alias lo; *Rovira* (1453) Antoni Martí, alias (1546) Joan Martí, alias; *Safabrega* (1399) Bernat Fuster, alias; *Samudia* (1509) Martí, dit; *Sarda, la* (1493) bagassa; *Serrot* (1457) Antoni Serra, alias; *Tragasetta* (1494) Pasqual Garcia, alias; *Trilles* (1478) Joan Costeja, alias; *Vella* (1509) Joan Burgos, alias la; *Ventolana, la* (1493) bagassa; *Vesco* (1494) Mateu, lo; *Vilarnau* (1457) Joan de Claramunt, alias.

1. Conservat a l'Arxiu Municipal de Sueca (A.M.S.), ha estat estudiat per A. CARRASQUER: «Un padrón de vecinos de Sueca: el de 1797», en *Quaderns de Sueca*. III (1982) 9-29.

2. Vegeu, entre altres, l'anàlisi que en fa A. FURIÓ en *Camperols del País Valencià*, València 1982; i la comunicació sobre l'onomàstica medieval d'Alzira presentada en el X Col·loqui.

3. Les fonts emprades en aquesta comunicació són: Protocols notariais de Vicent Benet, 1399, A.M.S., *Fons Antic*. 1-1bis; Protocol notarial de Francesc Benet, 1450, *ibidem*. 2; Padró de riquesa 1453 (*ibidem*, 229), 1494 (*ibidem* 230), 1509 (*ibidem*. 231-232), 1664 (*ibidem*, 234) i 1680 (*ibidem*. 236); llibre del sequiatge de 1543 (*ibidem*. 243) i 1633 (Arxiu del Sindicat de Recs de Sueca); i cens de 1510 (Arxiu del Regne de València, *Real*, 514-ter)

4. El compost Isabet Joan, hegemònic entre els prenomes femenins de Sueca al segle XVII, ¿podria derivar de santa Isabel, cosina de la Mare de Déu i mare de Sant Joan Baptista, confont en un sol nom ambdues devocions?

5. Per exemple, el 44% dels cognoms de 1453 ja no són documentats el 1494, i el 17% de 1494 tampoc no són enregistrats el 1509. En 41 i 15 anys han desaparegut, respectivament, 44 i 16 llinatges. Però paral·lelament han arribat 40 i 22 llinatges nous. Cf. A. FURIÓ, *op. cit.*, p. 61.

6. La llista de bagasses del bordell de Sueca la reproduïx A. FURIÓ, en «Violència i plaer en la Sueca Medieval», B.I.M., 5 (1980) 6.